

**DOPAD
NOVÉHO OBČANSKÉHO ZÁKONÍKU
NA NEZISKOVÝ SEKTOR**

OSNOVA

- HISTORIE NOVÉHO OBČANSKÉHO ZÁKONÍKU
- AKTUÁLNÍ STAV NOVÉHO OBČANSKÉHO ZÁKONÍKU
- PRÁVNICKÉ OSOBY OBECNĚ V NOVÉM OBČANSKÉM ZÁKONÍKU
- NADACE A SPOLKY a ÚSTAVY V NOVÉM OBČANSKÉM ZÁKONÍKU
 - Transformace
 - Novinky
 - Správa
- VEŘEJNÁ PROSPĚŠNOST

NOVÝ OBČANSKÝ ZÁKONÍK - VÝVOJ

- PŘIPRAVOVÁN OD ROKU 1990
- VĚCNÝ ZÁMĚR ZÁKONA (USNESENÍ VLÁDY ČR O SCHVÁLENÍ VĚCNÉHO ZÁMĚRU OBČANSKÉHO ZÁKONÍKU (KODIFIKACE SOUKROMÉHO PRÁVA) Č. 345/2001 Z 18.4. 2001
- PRVNÍ PARAGRAFOVANÉ ZNĚNÍ - PODZIM 2002 (NEZOHLEDNĚNA ODLIŠNÁ ROLE SPOLKŮ A NADACÍ VE SPOLEČNOSTI, ÚPRAVA JAKO DALŠÍ TYP OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI)
- 2003- 2004 – dopracováváno
- 2005,2007- verze návrhu
- 2009 – do PSP ČR (sněmovní tisk 385) - nebyl projednán
- 2010 – dopracováván
- Jaro 2011 - připomínkové řízení
- Podzim 2011 – do PSP ČR – změny usnesení ÚPV PSP ČR – zásadní změny
- Únor 2012 – Senát ČR, Prezident, účinnost od 1.1. 2014

NOVÝ OBČANSKÝ ZÁKONÍK – SOUVISEJÍCÍ ÚPRAVY

- Reforma soukromého práva
 - Zruší se desítky zákonů
 - Nutno změnit stovky zákonů a změnový zákon
 - Nutno změnit procesní předpisy
 - Doprovodné zákony + prováděcí předpisy
(zákon o rejstřících, o veřejné prospěšnosti,....)

NOVÝ OBČANSKÝ ZÁKONÍK – VZTAHUJÍCÍ SE K NO

- 3081 paragrafů
- Text zákona - 649 stran
- Text důvodové zprávy – přes 600 stran

Část 1 – Obecná část

- **principy**
- **statusové otázky fyzických a právnických osob**

Část 2 – Rodinné právo

- Část 3 - Absolutní majetková práva (vč. dědického)
- Správa cizího majetku (**svěřenské fondy – trusty**)

Část 4 - Relativní majetková práva vč. závazků)

Přechodná a závěrečná ustanovení

- **Transformace NO založených před 2014**

NOVÝ OBČANSKÝ ZÁKONÍK – ZÁKLADNÍ PRINCIPY

- **Důraz na autonomii (svobodu) vůle člověka**
- **Princip právní jistoty**
- **Princip presumpce poctivosti**
- **Presumpce dobré víry**

- **Zásada spravedlnosti**
- **Zásada ochrany slabší strany**

NOVÝ OBČANSKÝ ZÁKONÍK – STATUSOVÉ VYMEZENÍ

- OBEČNÁ ÚPRAVA PRÁVNICKÝCH OSOB (§ 118-209)
 - Včetně veřejné prospěšnosti § 146
- KORPORACE (§ 210 – 213) - obecně
 - SPOLEK – (§214 – 302)
podrobná dispozitivní úprav
- FUNDACE – (§ 303 – 305) - obecně
zrušuje se zákon č. 227/1997 Sb.
 - NADACE – (§ 306 – 393)
liberalizace
 - NADAČNÍ FOND (§ 394 – 401)
- ÚSTAV (§ 402 – 418)
přiblížení k fundacím
Zrušuje se zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech
založené OPS mohou zůstat nebo transformovat, ale nemohou nově vznikat

NOVÝ OBČANSKÝ ZÁKONÍK – STATUSOVÉ VYMEZENÍ

- Sdružení (§ 3045)
zrušuje se zákon č. 83/1990 Sb.
transformace na spolky, ústavy nebo sociální družstva
- OPS (§ 3050)
Zrušuje se zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech
založené OPS mohou zůstat nebo transformovat, nemohou nově vznikat
- ZSPO (§ 3051)
zůstává platná současná právní úprava
mohou se transformovat do spolků
- Sociální družstva
korporace - vzájemně prospěšná
právně prozatím neošetřené
nejspíš řešeno novým zákonem o obchodních korporacích

NOVÝ OBČANSKÝ ZÁKONÍK – STATUSOVÉ VYMEZENÍ

Netýká se NO

- VVŠ
- VVI
- Školských právnických osob
- Komor
- a organizací veřejného práva

Samostatně řešeny ve vlastních zákonech

- Církevní právnické osoby
 - Politické strany a hnutí
- Avšak obecné prvky PO musí být dodrženy i zde

PRÁVNICKÉ OSOBY

- Právnícká osoba – právní osobnost od vzniku do zániku
- Veřejné rejstříky – samostatný zákon
- Dvoufázovost založení - vznik (řeší i jednání mezi §127 NOZ), zakladatelem i nezletilec (152 odst. 3 NOZ)
- možnost prohlásit P.O. po jejím vzniku za neplatnou
- název, sídlo
- účel – zakázaný účel § 145 NOZ, VEŘEJNÁ PROSPĚŠNOST
- Podrobná úprava jednání P.O. – změna koncepce – zastoupení
§ 164 odst. 1 NOZ: „Člen statutárního orgánu může zastupovat právnickou osobu ve všech záležitostech“.
- Dvoufázovost zrušení a zánik (s likvidací nebo bez likvidace)
- Likvidace podrobná úprav v NOZ pro všechny typy P.O.

PRÁVNICKÉ OSOBY

- Jednání za místo ve jméně = princip zastoupení
- Vyšší důraz na členy orgánů - řádná správa (nikoliv odborná)
- Péče řádného hospodáře
 - vychází z §4, §5, §159

Řádný pečovatel platí pro

- pro management (z příkazní smlouvy)
- Pro členy (ze zákona)

Správce jedná:

- Loajalita
- S potřebnými znalostmi
- Obezřetnost a pečlivost

KORPORACE

- Sdružení osob (i jednočlenné p.o. – korporace, pouze, pokud to připustí zákon)
- SPOLEK - OBECNÝ TYP KORPORACE X §3odst.1 ZOK (delegace) - §214
- Obecný princip „chovat se čestně a dodržovat vnitřní řád“ – zákaz zneužití členských práv
- Možnost autoritativní zrušení soudem, klesne-li počet členů pod zákonem stanovený počet

SPOVKY

- Nahrazení stávající úpravy zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů
- Dispozitivita ustanovení, nastavení mantinelů
- Svoboda sdružování - zachována
- Spolková autonomie – zachována, pokud není dohodnuto jinak, platí zákonná úprava

POBOČNÝ SPOLEK § 228 NOBZ

- Stanovy mohou založit pobočný spolek jako organizační jednotku spolku, nebo určit, jakým způsobem se pobočný spolek zakládá a který orgán rozhodne o jeho založení, zrušení nebo přeměně pobočného spolku.
- Právní osobnost pobočného spolku se odvozuje od právní osobnosti spolku hlavního. Zrušením hlavního spolku se ruší i pobočný.
- Práva a povinnosti může nabývat pobočný spolek v rozsahu určeném stanovami hlavního spolku a v rozsahu zapsaném ve veřejném rejstříku.
- Název pobočného spolku musí obsahovat příznačný prvek názvu hlavního spolku a vyjádřit jeho vlastnost pobočného spolku.
- Nabytím statusu veřejné prospěšnosti pro hlavní spolek nabývají tento status i pobočné spolky. Vzdá-li se hlavní spolek statusu nebo je-li mu odejmut, pozbývají jej i pobočné spolky.
- § 3045 odst. 2 věta poslední – nutnost zápisu do rejstříku

PO NABYTÍ ÚČINNOST NOBZ

- § 3045: Na občanská sdružení se bude hledět jako na „spolek“
- 3041: odporující ustanovení stanov pozbývají závaznosti; do 3 let je spolek povinen přizpůsobit své stanovy nové úpravě a doručit orgánu vedoucímu rejstřík ---- jinak možno i nucené zrušení
- NÁZEV: do 2 let – výjimky
- § 3045: Organizační jednotky sdružení způsobilé jednat svým jménem se považují za pobočné spolky – do 3 let nechat zapsat do rejstříku – jinak zánik
- Odborové organizace a organizace zaměstnavatelů - spolky

TRANSFORMACE „OBČANSKÝCH SDRUŽENÍ“

- Transformace sdružení - § 174 a násl.:

- Sociální družstvo § 758 ZOK

- Ústav § 402 NOZ

Rozhodne nejvyšší orgán (spolku) původního sdružení, přednost stanovy, jinak § 252 NOZ – většina členů, prostá většina přítomných; nutno sestavit mezitímní účetní závěrku (§183 odst. 2)

- Pokud na ústav: i zakládací listinu s náležitostmi (§ 405)

- Pokud sociální družstvo: i upravené stanovy (554 odst. 2 ZOK)

FUNDACE V NOBZ

- Oddělení úprava nadací a nadačních fondů
- Vyšší respekt vůli zakladatele, rozšíření účelu
- Inspirován stávajícím zákonem o nadacích a nadačních fondech ALE! **liberalizace**
- Rozšíření možné využitelnosti = **využití nadačního potenciálu**
- Účel nadací – veřejně prospěšný a dobročinný (nikoli výlučně soukromý)
- Podnikání nadací jako vedlejší činnost – přímé i nepřímé

Tj.

- Změna koncepce – oddělení právní formy nadace od veřejně prospěšného účelu
- hlavní změny: účel a jeho změna, podnikání, vlastní programy, rozšíření možností užití nadačního majetku, celkově vyšší flexibilita
- umožnění vzniku smíšených, rodinných x svěřenské fondy

PO NABYTÍ ÚČINNOST NOBZ

1) STÁVAJÍCÍ NADACE

- Povinnost do 3 let uvést vše do stavu požadovaného NOZ
- možnost změny nadační listiny v 2 leté lhůt (zřizovatelé)

2) STÁVAJÍCÍ NADACE – PŘÍJEMCI PROSTŘEDKŮ Z NIF – zvláštní režim – změna smluv s MF

3) NOVÉ NADACE – vyšší důraz na kvalitu a obsah zakládací listiny, nadace ze závěti

Předpokládá se že ovlivní jejich fungování o nové možnosti

- SVĚŘENSKÉ FONDY – TURSTY
- ÚSTAVY

ÚSTAVY

- Ústav: právnická osoba ustavená za účelem provozování činnost užitečné společensky nebo hospodářky s využitím své osobní a majetkové složky.
- Ústav provozuje činnost, jejíž výsledky jsou každému rovnocenně dostupné za podmínek předem stanovených
- Ústav – provozuje-li závod nebo jinou vedlejší činnost, nesmí být provoz na újmu jakosti, rozsahu a dostupnosti služeb poskytovaných v rámci hlavní činnosti.

VEŘEJNÁ PROSPĚŠNOST - § 146 A NÁSL. NOZ

Veřejná prospěšnost

§ 146

Veřejně prospěšná je právnická osoba, jejímž posláním je přispívat v souladu se zakladatelským právním jednáním vlastní činností k dosahování **obecného blaha**, pokud na rozhodování právnické osoby mají podstatný vliv jen **bezúhonné osoby**, pokud nabyla **majetek z poctivých zdrojů** a pokud **hospodárně využívá své jmění k veřejně prospěšnému účelu**.

§ 147

Veřejně prospěšná právnická osoba **má právo na zápis statusu veřejné prospěšnosti do veřejného rejstříku**, pokud splní podmínky stanovené jiným právním předpisem.

§ 148

Je-li ve veřejném rejstříku zapsán status veřejné prospěšnosti, vymaže jej ten, kdo veřejný rejstřík vede, pokud se právnická osoba statusu veřejné prospěšnosti **vzdá**, nebo pokud o jeho **odnětí rozhodne soud**. **Výmazem z veřejného rejstříku status veřejné prospěšnosti zaniká**.

§ 149

Soud o odnětí statusu veřejné prospěšnosti rozhodne na návrh osoby, která na tom má právní zájem, nebo i bez návrhu v případě, že právnická osoba **přestane splňovat podmínky** pro jeho nabytí a nedostatek **ani na výzvu** soudu v přiměřené lhůtě **neodstraní**.

§ 150

Jen právnická osoba, jejíž status veřejné prospěšnosti je ve veřejném rejstříku zapsán, **má právo uvést ve svém názvu, že je veřejně prospěšná**.

VEŘEJNÁ PROSPĚŠNOST (V NOBZ)

ZÁKLADNÍ PRINCIPY:

- 1) VEŘEJNÁ PROSPĚŠNOST PŘI SPLNĚNÍ ZÁKONE STANOVENÝCH KRITÉRIÍ - „PRÁVO NA ZÁPIS“ (NIKOLI ROZHODNUTÍM ORGÁNU VEŘEJNÉ MOCI)
- 2) § 146 – DEFINICE VEŘEJNÉ PROSPĚŠNOSTI JEN V ZÁKLADNÍCH RYSECH (VYPUŠTĚNÍ NĚKTERÝCH POŽADAVKŮ, NAPŘ. NA ROZSAH REINVESTICE).
- 3) PRÁVO (NIKOLI POVINNOST) UŽÍVAT „VEŘEJNÁ PROSPĚŠNOST“ V NÁZVU, OSTATNÍ SE MUSÍ ZDRŽET
- 4) VYPUŠTĚNÍ VÝSLOVNÉ VAZBY VEŘEJNÉ PROSPĚŠNOSTI NA VEŘEJNOPRÁVNÍ VÝHODY (OBECNĚJŠÍ SOUKROMOPRÁVNÍ PŘESAŤ)
- 5) ZÁNİK VÝMAZEM Z VEŘEJNÉHO REJSTŘÍKU, MOŽNOST VZDÁTA SE A ODNĚTÍ SOUDEM, POKUD NE DOBROVOLNÁ NÁPRAVA.
- **Počkat si na zákon o veřejné prospěšnosti!!!!**

ZÁKON O REJSTRÍCÍCH

- Právo dozvědět se
 - účel,
 - existenci
 - a kdo za PO jedná
- „z obýváku“
- Příznak veřejné prospěšnosti
- Vč. Sbírka listin
- Vč. Soudní zápisy a přezkumy

Počkat si na zákon o rejstřících!!!!

